

ציר זמן רצועת עזה

ציר הזמן - ממלחמת העצמאות ועד האינתיפאדה הראשונה

1948

רצועת עזה במלחמת העצמאות במהלך מלחמת העצמאות ניצל הצבא המצרי את מרחב רצועת עזה במתקפתו לעבר תל אביב וצה"ל הצליח לעצור אותו בגשר "עד הלום" בפאתי אשדוד. בסוף 1948 ותחילת 1949 נערכו שני מבצעים עיקריים כנגד הצבא המצרי בדרום הארץ, מבצע "יואב" ומבצע "חורב". ב-24 בפברואר 1949 נחתם הסכם שביתת הנשק עם מצרים ובהתאם לו נקבעו גבולות רצועת עזה המוכרים לנו כיום. בעקבות כך הרצועה עברה לשליטת המצרים ואילו ישראל נסוגה בפעם הראשונה ממרחב רצועת עזה וצפון סיני.

מצרים לא סיפחה את רצועת עזה לשטחה הריבוני לאחר מלחמת העצמאות. הרצועה נשארה שטח כבוש, והמצרים החילו עליה ממשל צבאי. תושבי הרצועה היו לחסרי תנינות.

1956

רצועת עזה במלחמת סיני (מבצע קדש) בעת מלחמת סיני השתלט צה"ל על רצועת עזה (בראשית נובמבר 1956) והונהג בה ממשל צבאי. לאחר לחץ בינלאומי נסוגה ישראל מסיני ולאחר מכן בשנית גם מרצועת עזה, שפינויה הושלם ב-6 במרס 1957. המצרים חזרו לרצועה והנהיגו בה ממשל צבאי כמקודם.

1967

רצועת עזה במלחמת ששת הימים במלחמת ששת הימים חזר צה"ל אל הרצועה וקרבות עזים התנהלו באזור רפיח, ח'אן-יונס ועזה. לאחר ההשתלטות כוננה מדינת ישראל ממשל צבאי ברצועה. עובדה זו היוותה שינוי גיאופוליטי משמעותי שהשפיע באופן מכריע על תהליכים פוליטיים, חברתיים וכלכליים בקרב האוכלוסייה הפלסטינית ברצועה, שמנתה באותה עת כ-350 אלף תושבים.

רצועת עזה לאחר מלחמת ששת הימים ארגוני המחבלים התבססו ברצועת עזה וביצעו פיגועים שמאפייניהם היו השלכת רימונים, ירי מטווח קצר, מיקוש וחבלה. פיגועים אלה הלכו והתרבו והגיעו לשיאם בהשלכת רימון לעבר רכב ישראלי, ממנו נהרגו שני ילדים ואימם נפצעה (2 בינואר 1971). פיקוד הדרום מיקד את פעילותו ברצועה, ריכז כוחות ופתח בפעילות אינטנסיבית נגד המחבלים. מאמץ זה נשא פרי ועד מרץ 1972 הושגה רגיעה ברצועה.

1967- 1987

בשנים הבאות שררה רגיעה ברצועה, התרחשו אמנם התפרעויות לעיתים אך אלו לא הגיעו לממדים שהפרו באופן משמעותי את הרגיעה. מצב זה השתנה בסוף 1987. בנובמבר אותה השנה ערך שירות הביטחון הכללי גל מעצרים במחנה הפליטים ג'בליה ובעקבותיו השתרר מתח רב במחנה.

ציר זמן רצועת עזה

ציר הזמן - מהאינתיפאדה הראשונה ועד ההתנתקות

רצועת עזה באינתיפאדה הראשונה בראשית דצמבר 1987 החלו התפרצויות אלימות ברצועה שסימנו את תחילתה של "האינתיפאדה" - התקוממות עממית של הפלסטינים, כדי להביא לנסיגה ישראלית מהשטחים. מהפרות סדר ויודוי אבנים בתחילתה הסלימה הפעילות לשימוש בנשק, שהפך למאפיין העיקרי של הפעילות הפלסטינית.

צה"ל נערך לטפל במצב ולהחזיר את הסדר על כנו. מערך צה"ל באזור תוגבר, הוקמה מפקדת אוגדה, ופותחו אמצעים ותורת לחימה מותאמים לאירועים. פעילות צה"ל הניבה תוצאות שהורגשו בוועידת מדריד ב-1992, כאשר פסקו מרבית גילויי האלימות.

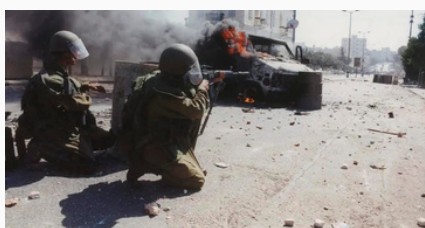
1987-1992

הסכם אוסלו ותוצאותיו על המתרחש ברצועת עזה

חתימת "הסכם אוסלו" (13 בספטמבר 1993) הפכה את אש"ף לרשות שמחזיקה בשליטה על מרבית אוכלוסיית שטחי יהודה, שומרון ורצועת עזה. ב-18 במאי 1994 השלים צה"ל את יציאתו מרצועת עזה (בפעם השלישית), כחלק מהסכם "עזה ויריחו תחילה", והעביר את האחריות הביטחונית לרשות הפלסטינית. רצועת עזה ויריחו היוו ניסיון ראשוני לרשות הפלסטינית בהחזקת שטחים.

1992-1994

רצועת עזה מאירועי "גאות ושפל" עד לתוכנית ההתנתקות

ב-29 בספטמבר 2000 פרצו אירועי "גאות ושפל" - האינתיפאדה השנייה. מאז הפכה רצועת עזה לזירת לחימה עיקרית כאשר הצד הפלסטיני מפעיל את מירב המשאבים והאמצעים העומדים לרשותו - מטולי רקטות ומטולי נ"ט כדי לפגוע בכוחות הביטחון ובאזרחים ישראלים בתוך רצועת עזה ומחוצה לה.

2000

תוכנית ההתנתקות

בקיץ 2005 הטילה ממשלת ישראל על צה"ל לסייע לממש את החלטת הממשלה להתנתק מרצועת עזה. במהלך מימוש תוכנית ההתנתקות פינתה ישראל באופן חד צדדי את הישובים הישראליים ומחנות צה"ל מרצועת עזה, וכן ארבעה ישובים מבודדים בצפון השומרון. ברצועת עזה התאפיין המבצע בנסיגה מוחלטת של כוחות צה"ל לגבולות הקו הירוק (לרבות פינוי כל התושבים ומחנות הצבא).

2005

ציר זמן רצועת עזה

ציר הזמן - מהתבססות חמאס ועד ימין

התבססות חמאס ברצועה פחות משנתיים עברו מאז תוכנית ההתנתקות ועד שפת"ח גורש מהרצועה ע"י ארגון הטרור חמאס. חופש הפעולה המוחלט שארגון החמאס זכה בו בעקבות השתלטותו על הרצועה ב-16 ביוני 2007, נוצל על ידו לביסוס עצמו כגורם ריבוני "מדינתי למחצה", והוא הקים מסגרת צבאית מסודרת, בעלת מבנה היררכי צבאי טיפוסי של חטיבות, גדודים, פלוגות ומחלקות. הוקמו יחידות ייעודיות, כגון משמר החופים, והתקיימה שיגרת אימונים ומשימות "ביטחון שוטף".

נוכח הקמת המסגרות הצבאיות שכלל החמאס גם את יכולותיו בתחום איסוף המודיעין אחר פעילות צה"ל בעוטף הרצועה. המידע שנאסף שימש להכוונת ירי ולביצוע פיגועים (צלילה, הפעלת מטענים ופיגועי הסתננות וחדירה), וגרם לאבדות בצד הישראלי.

2007

2023-2007

רצועת עזה מהתבססות חמאס בשנת 2007 ועד ימין

תקופה זו התאפיינה במבצעים כנגד חמאס וארגוני טרור נוספים ברצועת עזה. המרכזיים שבהם הם:

פברואר-מרץ 2008 - מבצע "חורף חם"

דצמבר 2008-ינואר 2009 - מבצע "עופרת יצוקה" אחת ממטרותיו הייתה להשיב את החטוף גלעד שליט וכלל כניסה קרקעית.

נובמבר 2009 - מבצע "ארבעת המינים"

מאי 2010 - מבצע "רוחות שמיים 7" - השתלטות כוח שייטת 13 על אוניות מסע שיצאו מטורקיה לכיוון רצועת עזה, ובהן "מאווי מרמרה".

מרץ 2012 - מבצע "הד חוזר"

נובמבר 2012 - מבצע "עמוד ענן" במבצע זה החלה לפעול מערכת ההגנה כיפת ברזל.

יולי-אוגוסט 2014 - מערכת "צוק איתן" כלל כניסה קרקעית לרצועה (הכניסה הקרקעית האחרונה עד ימינו).

מאי 2019 - מבצע "גן סגור" שהגיע לאחר סדרה של עימותים בגבול הרצועה.

נובמבר 2019 - מבצע "חגורה שחורה"

מאי 2021 - מבצע "שומר החומות" מבצע רחב היקף של צה"ל, שהחל בעקבות ירי רקטות מאסיבי לעבר ירושלים ועוטף עזה, והפרות סדר בירושלים ברמדאן.

מאי 2021 - מבצע "דרום כחול"

אוגוסט 2022 - מבצע "עלות השחר" - כנגד הג'יהאד האסלאמי ברצועת עזה.

מאי 2023 - מבצע "מגן וחץ" - כנגד הג'יהאד האסלאמי ברצועת עזה.

אוקטובר 2023 ואילך - מלחמת "חרבות ברזל"

